

Povprečni Slovenec na leto zavrže 18 kilogramov oblačil

Na fotografiji so odpadna oblačila. Foto: Reuters

Ste vedeli, da je tekstilna industrija druga največja onesnaževalka na svetu, takoj za naftno? Kljub temu, da strokovnjaki svarijo pred pretiranim kupovanjem, pa proizvodnja in prodaja oblačil naraščata. Vsako leto proizvedejo kar 150 milijard kosov, kupimo pa 60 odstotkov več oblačil kot pred 15 leti. Na odlagališčih in v sežigalnicah na koncu pristane kar 73 odstotkov vseh tekstilnih izdelkov.

Po podatkih Evropskega okoljskega urada tekstilna industrija na leto porabi kar 53 milijonov ton materiala, proizvodnja in reciklaža oblačil pa sprostita v zrak več kot milijardo ton ogljikovega dioksida na leto. Živa Lopatič iz zadruga Buna ob tem opozarja: »Kar 93 milijonov ton odpadkov nastane na področju tekstilne industrije.« Podatek velja za svet, kako je v Sloveniji, o tem novejša uradne statistike ni. »Po podatkih SURSa naj bi v letu 2015 v Sloveniji zbrali približno 37.000 ton odpadnega tekstila,« pojasni Barbara Zorko iz organizacije Ekologi brez meja. Naraščanje količine odvrženega tekstila je posledica koncepta hitre mode, ki narekuje vedno nove in nove trende. »Ko enkrat oblačila pridejo na trgovinske police, se njihova pot lahko že konča. Veliko novih oblačil namreč sploh nikoli ne pride v uporabo oz. do končnih

uporabnikov,« doda Lopatičeva. Vzrok naj bila nizka cena, meni Zorkova: »Oblačila so zelo poceni, zato si jih zelo lahko privoščimo. Marsikdo smatra nakupovanje kot način sprostivne, sam način potrošniškega življenja je nagnjen k nakupovanju, poleg tega pa so oblačila vedno slabše kakovosti, zato jih velikokrat oblečemo le nekajkrat ali pa nikoli.« Evropska unija naj bi do 2025 uvedla obvezno ločeno zbiranje tekstila, v nekaterih državah so se problematike lotili že danes. »Eden izmed zelo dobrih primerov je Nemčija, ki je sprejela ukrepe, da mora biti 50 odstotkov tekstilij v javnih naročilih iz trajnostnih virov. Se pravi, da bodo pri javnem naročanju pokazali smer in omogočili razvoj tistim, ki delujejo na tak način,« pojasni Lopatičeva.

Tekstilni odpadki so velik okoljski problem

Odvrženi tekstil predstavlja velik okoljski problem tudi zato, ker so materiali iz katerih so oblačila narejena, sestavljeni iz mešanice različnih sintetičnih vlaken, ki se v naravi ne razgradijo. V svetovnem merilu reciklirajo le odstotek oblačil, opozarja Lopatičeva: »To pomeni, da je potenciala za reciklažo še ogromno. Več kot pol odvrženih oblačil v Sloveniji pristane v skupnih komunalnih odpadkih, preostanek pa na Karitasu, Rdečemu križu, v centrih ponovne uporabe in v izmenjevalnicah oblačil. Odvržemo jih lahko tudi v 320 Humaninih zabojnikov. »Oblačila prodajamo naprej, zati, da financiramo projekte, predvsem v državah v razvoju oz. manj razvitih državah sveta,« pojasni Saška Susman iz Humane Slovenija. Podjetje, ki deluje v 45-ih državah po svetu, z zaslužkom nato financira projekte v manj razvitih delih sveta, predvsem v Afriki. »In kaj se v teh afriških državah dogaja? Imeli so vzpostavljeno pridelavo bombaža in predelavo v tekstilije, izdelavo oblačil. Danes te industrije ni več. Omejeni so zgolj na proizvodnjo bombaža, ki ga predelujejo v Aziji, tam izdelana oblačila pridejo k nam, mi jih dvakrat, trikrat oblečemo in jih pošljemo nazaj v Afriko, kjer se prodajajo na kile. In Afričani v bistvu kupujejo zelo poceni oblačila, naša nošena ali naša nerabljena in na ta način ne morejo podpirati svoje lokalne proizvodnje, kar pa pomeni propad njihovega gospodarstva,« zaključuje Lopatičeva.

Potreba po vedno novem izgledu in nakupovanju

V tekstilni industriji kar 40 milijonov delavcev oziroma delavk v državah svetovnega juga dela v tako imenovanih potilnicah, ki so značilne za globalno oblačilno industrijo, vredno več milijard dolarjev. Med njimi je 85 odstotkov žensk, delajo tudi najstniki in otroci. Na izkoriščanje in nehumane pogoje

številine organizacije in posamezniki glasno opozarjajo od leta 2013, ko se je podrla tovarna v Rana Plazi v Banladešu in pod seboj pokopala 1138 ljudi. Ozadje tekstilne industrije, ki uničuje ljudi in planet, je temeljito prikazal tudi dokumentarni film Andrewa Morgana Prava cena, ki je nastal leta 2015. Da bi čim bolje predstavili vse vidike tekstilne industrije, so avtorji med snemanjem filma o "oblačilih, ki jih nosimo, o ljudeh, ki jih izdelujejo, in učinku, ki ga ima tekstilna industrija na naš planet" obiskali tako modne piste kot tudi najtemnejše kotičke barakarskih naselij. Na svoji poti so se ustvarjalci pogovarjali z modno oblikovalko Stello McCartney, ustanoviteljico podjetja Eco-Age Livio Firth in indijsko okoljsko aktivistko Vandano Shiva. Ob predstavitvi filma so v Umanoteri, eni od organizacij, ki se v Sloveniji ukvarja s to problematiko, zapisali, da oblačila ljudi spremljajo vsak dan, na kar se odziva tudi industrija, ki ljudi prepričuje, da potrebujejo vedno nov izgled in da bodo srečni, če bodo kar naprej kupovali: »Nihče pa nam ne pove, kako obremenilna je ta naša 'potreba' za okolje ter kako izkoriščani so ljudje, vključeni v proces pridelave surovine, izdelave izdelkov ter nenazadnje prodaje. Istočasno pa tako narejena oblačila vplivajo tudi na naše zdravje.«

Vir:

Besedilo je povzeto po uvodniku v televizijsko oddajo Koda na povezavi

<https://www.rtv slo.si/dostopno/clanki/povprecni-slovenec-na-letu-zavrze-18-kilogramov-oblacil/508954>.

Oddaja Koda: Tekstilna industrija je druga največja onesnaževalka okolja na svetu, takoj za nafto je dosegljiva na <https://4d.rtv slo.si/arhiv/koda/174652501>.